



GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.



GÖTEBORGS
UNIVERSITET



LUNDS
UNIVERSITET



UPPSALA
UNIVERSITET

GÖTEBORGS UNIVERSITETSBIBLIOTEK

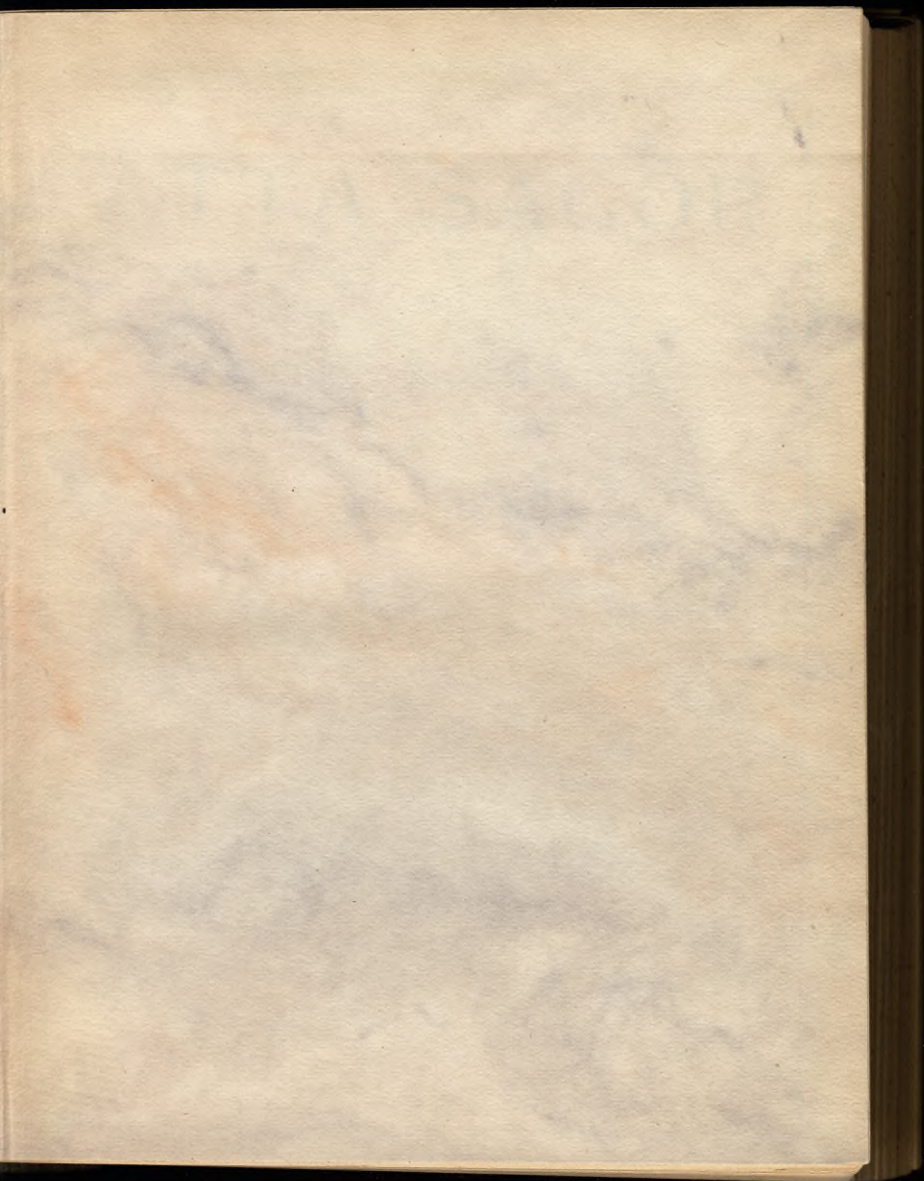


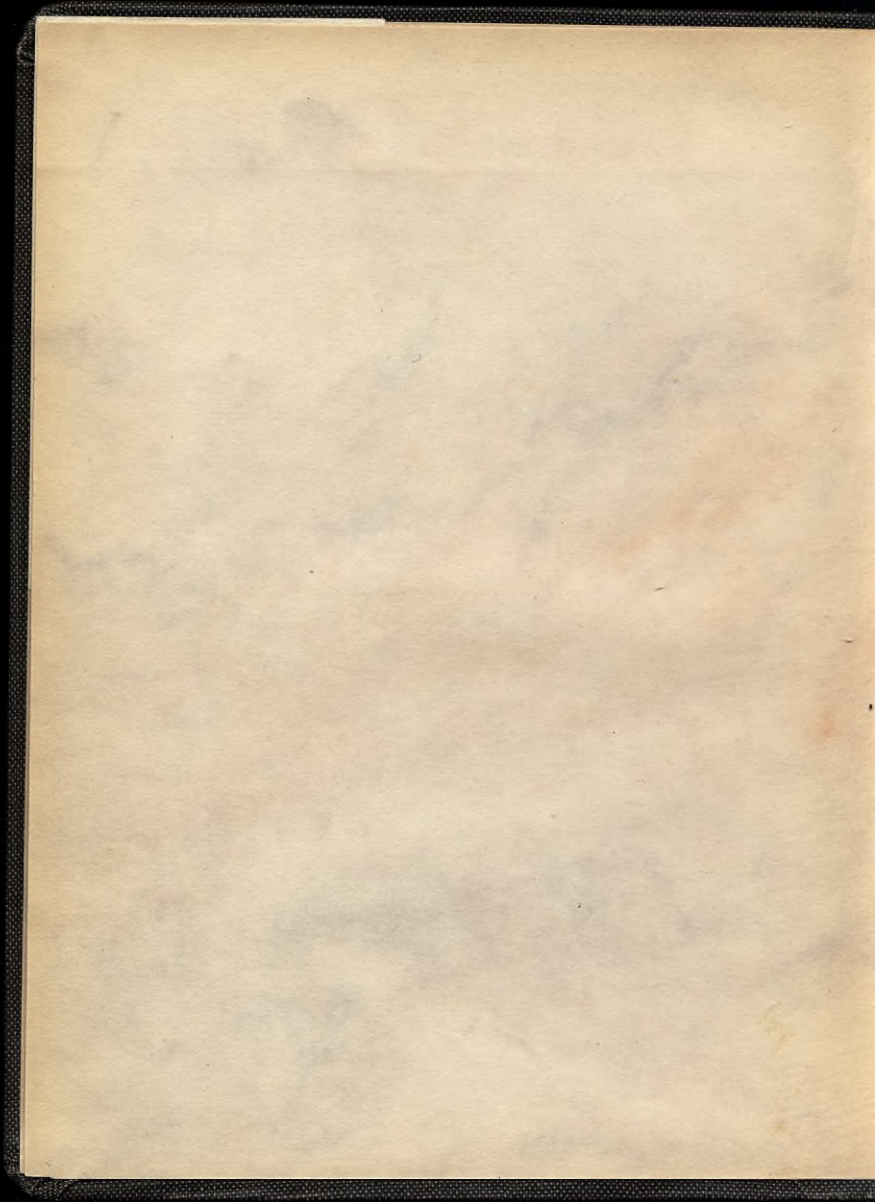
100173 4678



Allmänna Sektionen

Litt.
Sv.
Saml.





DRAG UR SVENSKA SKALDERS LIF.

FÖRUTSÄGELSEN.

BERÄTTELSE UR

ESAIAS TEGNÉRS LIF

AF

MARIE SOPHIE SCHWARTZ.

Med 9 illustrationer.




Esaias Tegnér.

STOCKHOLM. ALBERT BONNIEERS FÖRLAG.

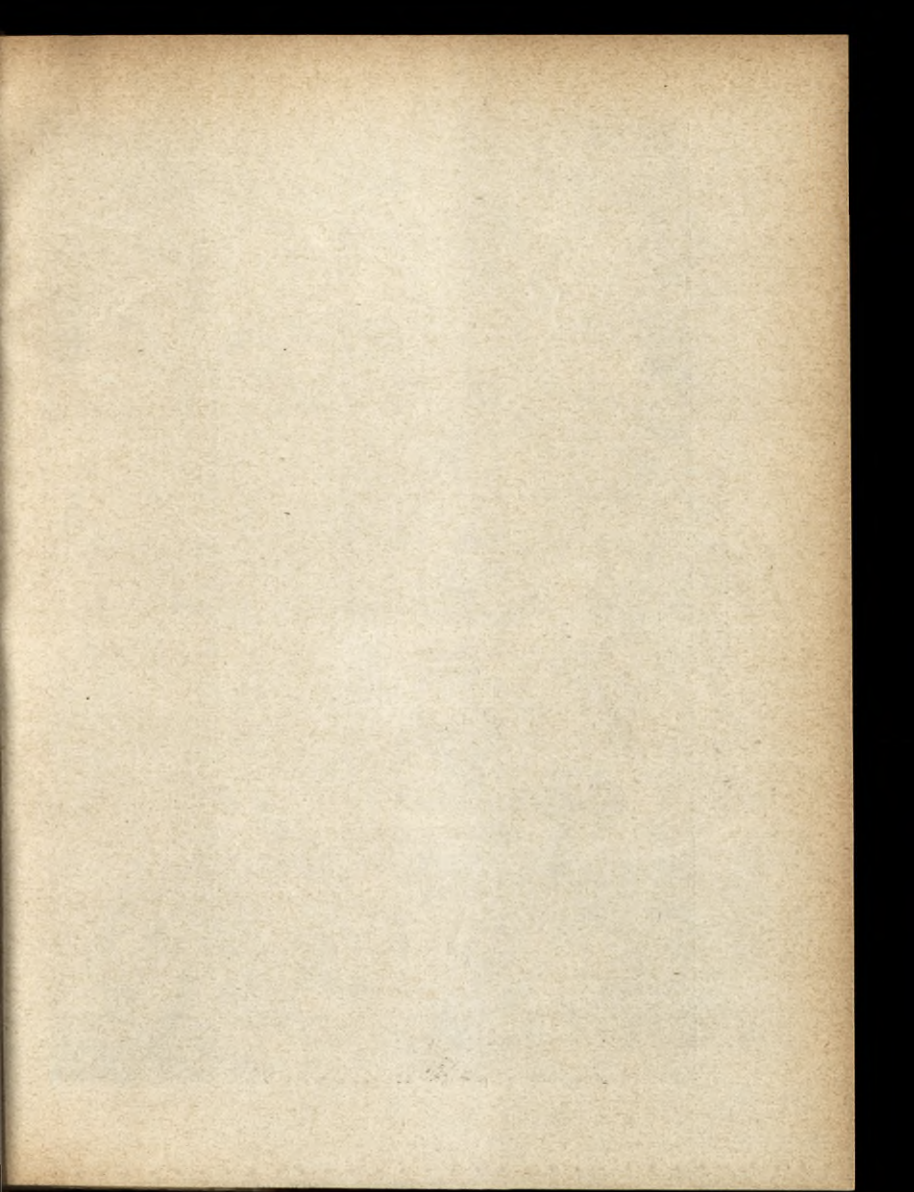
Pris 25 öre.

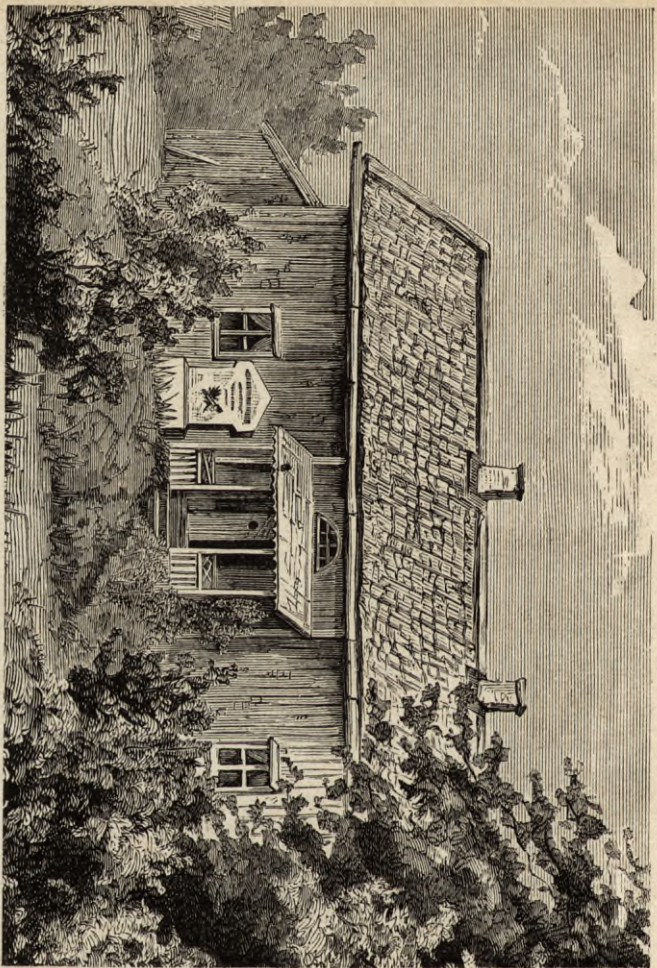
Öreskrifter för folket.

En samling smärre skrifter, lämpliga för folkläsnig och för sockenbibliotek samt till premier i folkskolor.

 Hvarje häfte med en eller flera illustrationer.

N:o	öre.	N:o	öre
1. Thomasson, P., Kung Oskar och Skogvaktaren	25.	29, 30, 31. Gamla historier för folket. III, IV, V.	20.
2. Svenska kröningar	25.	32. Thomasson, P., Fosterländska sånger	20.
3. <i>Sylvia</i> , På Söder. — Onsdagsbröllopet	25.	33. Mankell, J., Från Pultava till Bender	25.
4. <i>Nepomuk</i> , Starke Per	20.	34. Hans, som kom till folkhögskolan	25.
5. — En Bonde o. en Soldat	20.	35, 36, 37. <i>Asbjörnsen o. Moe</i> , Norska folksagor och äfventyr. Tre häften, hvardera à	25.
6. — De begge Limporna	10.	38. <i>Starbäck. C. G.</i> , Svenskarne på Als	25.
7. Christofer Polhem och hans verk	20.	39. <i>Carlén, O.</i> , Svenska slott	50.
8. Gamla historier för folket. I.	20.	40. — Svenska konungadöttrars förmålning	30.
9. <i>Schwartz</i> , Räddande Engel och Drottning	20.	41. <i>Mankell, J.</i> , Karl XI i slaget vid Lund	25.
10. Gamla historier för folket. II.	20.	42. <i>Thomasson, P.</i> , Klockarens Mari	25.
11. <i>Mankell, J.</i> , Karl XII vid Pultava	25.	43. — Tvenne Pennteckningar	25.
12. <i>Thomasson, P.</i> , Den blifvande Bispén	25.	44. <i>Eugenie</i> , Svenska prinsessor.	25.
13. <i>Thomasson, P.</i> , En fyndig Bonde	25.	45, 46, 47. Fosterländska dikter och sånger. 3:ne häften à	25.
14. <i>Onkel Adam</i> , Vara och synas	25.	48. <i>Mattis</i> , För hundra år sedan. Historisk skildring	25.
15. Stora Svenska män. 1. K. v. Linné	25.	49. <i>Thomasson, P.</i> , Gustaf Vasa och Dalmasen	25.
16. — 2. Birger Jarl	25.	50. <i>Thomasson, P.</i> , Gustaf III och Smälänningen	20.
17. — 3. Axel Oxenstierna	25.	51. <i>Thomasson, P.</i> , Karl XV och Dalkullan	20.
18. <i>Nepomuk</i> , Laga Skifte	25.	52. <i>Mankell, J.</i> , Slaget vid Narva	25.
19. <i>Hedin, S. A.</i> , Sveriges och Norges förening	25.	53. <i>Mellin, G. H.</i> , Blomman på Kinnekulle	50.
20. <i>Mankell, Jul.</i> , Öfvergången af Stora Bält	25.	54. <i>Azelson, M.</i> , Sekter Lundbergs bröllon	20.
21. Stora Svenska män. 4. Es. Tegnér	25.		
22. — 5. Magnus Stenbock	25.		
23. — 6. Jakob Berzelius	25.		
24. Nya Riksdags-ordningen	25.		
25. <i>Thomasson, P.</i> , En gåfva af Kung Karl	25.		
26. <i>Thomasson, P.</i> , Mäster Blomma	25.		
27. — Braskans marknadsresa	25.		





Kyrkerud, Esaias Tegnér's födelsehem.

DRAG UR SVENSKA SKALDERS LIF.

FÖRUTSÄGELSEN.

BERÄTTELSE UR

ESAIAS TEGNÉRS LIF

AF

MARIE SOPHIE SCHWARTZ.

Med 9 illustrationer.



STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

STOCKHOLM.
ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1894.



“D et slår då aldrig fel, här blir bröllop. Se bara, där har vi hjärter tia, den ligger till huset och den har med sig spader kung, adjunkten. Jo jo men, det blir, som du sagt, han tager bladet från munnen, sjunger ut till prosten, och sedan få vi stor glädje i prostgården.“

Så talade en svartögd tärna, som satt vid ett bord och hade korten utbredda framför sig. Bredvid stod en annan ung flicka, vacker som en ros och intresserad som ett barn, hvilket lyssnar till en rolig saga.

“Ni blir mycket lycklig, mamsell Sara,“ fortfor serskan, “och många barn kommer den Högste att välsigna er med. Rikedom får ni icke, men kärlek desto mer.“

“Kära Greta, du är allt en bra underlig flicka, som kan förutsäga sådana saker,“ sade Sara, “och ännu besynnerligare blir det, om det slår in.“

“Tycker ni det,“ svarade Greta och sköt samman korten. “De säga så alla i byn,“ tillade hon suckande; “Pehr, han tycker så äfven och kan icke förlika sig med, att jag icke är som de andra flickorna; men icke rå'r jag därför.“

Greta log, då hon sade dessa orden, och började åter lägga ut korten.

“Där har vi adjunkten igen!“ utropade hon. “Ring och bröllop har han med sig äfven den här gången.“

Allvar blir det af, och det förrän någon anar. Nå, nå, icke vore det för tidigt. Ni ha nu gått och sett på hvarandra länge nog.“

Greta suckade.

“Hvarför suckade du?” sporde Sara och såg på den sjuttonåriga sibyllan med något, som liknade oro.

“Hå kors, bara därför, att då det ligger bröllop och många barn åt er, ligger det alltid motsatsen åt mig. Pehr, hjärter kung, vänder mig ryggen, och mellan oss ha vi klöfver nia, som betyder förhinder. Nå nå, en får väl finna sig i sitt öde; det blir nog bra till sist.“

Greta började räkna korten, men afbröts af en röst, som ropade ifrån dörren:

“Jag tror sannerligen, att ni midt på blanka förmiddagen håller på att spä“

De båda flickorna vände sig om, icke just förskräckta, utan snarare med en min af öfverraskning.

Prostinnan Anna Lisa Seidelius stod på dörrtröskeln och blickade på dem med ett uttryck, liksom hon haft svårt att hålla sig från att le.

Det var ett vackert, lifligt, sjäfullt och lefnadsfriskt ansikte, prostinnans. Hon hörde till dessa kvinnor, dem man redan från första sammanträffandet måste älska, emedan en redbar karakter, ett rikt hjärta och ett godt förstånd framlyser ur hvarje drag.

“Ah, är det du, mor,” sade Sara och gick henne till mötes. “Är det något, du vill?”

“Hvad har du uträttat i dag?” frågade modern småleende.

“Jag har hört på Greta, som spä!“ blef svaret.

“Du och Greta göra aldrig något annat än spä,“ inföll prostinnan.

“Så du talar, mor!“ utropade Sara rodnande, men utan att tillägga något vidare till sin ursäkt.

“Om du fortfar på det här sättet,” förklarade prostinnan, “så vill ingen man hafva dig till hustru.”

“Jo, fru prostinnan, adjunkten vill, han,” afbröt Greta med komiskt allvar.

Prostinnan skrattade, tillsade flickorna att gå till sitt arbete och gick själf att med gladt sinne sköta sina husliga värf.

Den 9 november 1768 firades i prostgården den äldsta dotterns, Sara Marias, bröllop med f. d. adjunkten, nu komminister i By församling, magister Esaias Tegnér.

Den 24-åriga bruden fördes af sin brudgum från föräldrahemmet till det lilla

komministerbostället, och hon inträdde där, lycklig i sin kärlek, glad i hoppet och förtröstansfull för framtiden.

Det var ej till yppighet och världsligt öfverflöd, hon kom, utan till arbete och försakelse. Men “kärlek gör hvitt det svartaste bröd”, och Sara var lycklig. Till det nya hemmet följde henne Greta, som verkligen blifvit öfvergifven af Pehr. Han hade icke vågat gifta sig med henne, eftersom man icke visste, hvars barn hon var.

Flickan hade vid åtta års ålder blifvit upptagen i prostgården, dit hon en afton kommit ensam och utsvulften. Visst hade Greta vuxit upp och blifvit fager; men folket sade, att hon var “trolsk”, och Pehr vågade icke följa sitt hjärtas röst.



Greta.



Åren gingo.

I komministergården uppväxte både söner och döttrar. Den ständiga tillökningen i familjen gjorde det nödvändigt för komministern, att tänka på större inkomster, och så sökte han ett pastorat. Samtidigt härmed föddes hans femte son. Den 13 november 1782 inträdde piltan i lifvet och döptes samma dag till *Esaias*. Greta skötte honom så, som hon gjort med hans syskon, då de voro minderåriga. En afton, då hon satt och vaggade den tre dagar gamle världsmedborgaren, utbrast hon helt plötsligt, i det höstsolen kastade sina strålar på barnets hufvud: "Af denne blir då ett Guds välsignadt barn. Så mycken fröjd och ära, han kommer att skänka mor sin,

får hon icke af någon af de andra, för si han får stora ämbeten, blir älskad af allt folk i landena och hans namn kommer att lefva i alla tider. Så synes det nu, och så blir det äfven.“

“Kära Greta, hvad är det, du pratar? Jag tror du kommer fram med de gamla grillerna igen och vill förutsäga, hvad som skall ske,“ utbrast prästfrun, men kunde icke afhålla sig ifrån att småle. Det ljöd så ljufdigt för hennes öron, att den nyfödde skulle blifva henne en källa till stor glädje. Greta hade ju förutspått all den lycka, hvaraf Sara var i besittning, och Greta kunde ju äfven denna gång tala sanning.

På anmärkningen, att hon kom fram med de gamla grillerna, gaf Greta endast ett småleende till svar och nickade åt barnet, i det hon halft mumlade:

“Jag vet, hvad jag vet, och hvad jag säger, det är lika sant, som att Pehr kommer åter till mig.“

Sant blef det, att Pehr kom tillbaka. Den 13 november året därpå, hemförde han verkligen Greta, såsom sin hustru, till sitt i närheten af Millesviks pastorat belägna hemman.

Greta var icke mera ung, då hon blef Pehrs hustru; men hon var hurtig och glad, och Pehr hade pröfvat mycket, sedan han och hon åtskildes. Han hade varit gift med en förmögen bonddotter, som hvarken kunde spå eller hjälpa med råd, när barn och kreatur voro sjuka, men som i stället förstod konsten att göra lifvet bittert för Pehr. När döden löste de band, som fäst honom vid henne, erinrade sig Pehr, huru kär han hållit Greta, sökte upp henne, och så blefvo de ett äkta par.

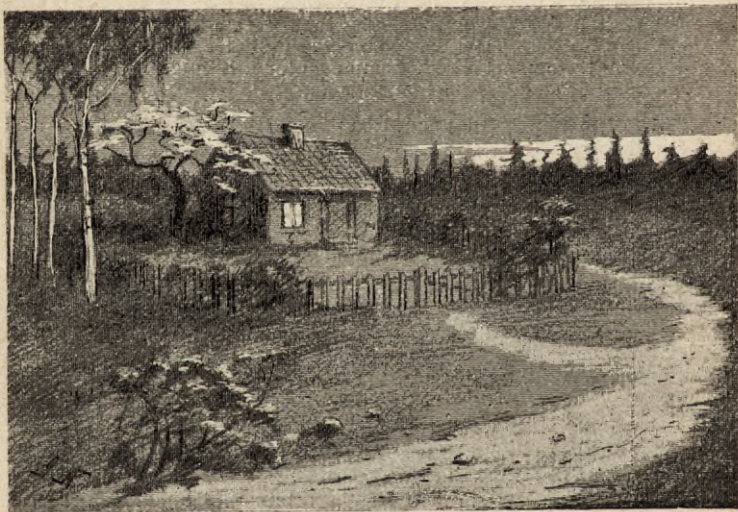
Pehr var visserligen icke mera någon rik bonde; han hade haft en dålig hustru och under sitt olyckliga äktenskap skött sig illa, så att han måste sälja större delen af hemmanet. Nu hade han så liten del kvar, att

det endast var med möda, han, Greta och en flicka i föregående gifte kunde lefva däraf. De måste alla tre arbeta styft, för att förtjäna sitt dagliga bröd; men detta betydde föga för Greta, som höll Pehr så hjärtinnerligen kär.

I maj månad 1784 flyttade pastor Tegnér från Kyrkerud till Millesvik.

I By blef stor sorg och saknad, då den af alla älskade och aktade komministern drog bort; man skulle aldrig mera återfå en sådan Herrans tjänare, sade sockenborna.

Var bedröfvelsen stor där, så var glädjen så mycket större i Pehrs och Gretas hem. Greta skulle nu få ar-



Mor Gretas stuga.

beta hos sin forna matmor och äfven återse det "Guds välsignade barnet", som Greta höll kärare än alla de andra.

Lille Esaias var två år, "ljuslockig och fager som en ängel", menade Greta.

Hennes stuga låg i närheten af prästgården. Vid alla tillfällen, då där behöfdes hjälp, var det mor Greta, som gick tillhanda, och så blef det mindre knappt om brödet hos Pehrs.

Var icke Greta i prästgården, så kommo prästgårdsbarnen på besök till henne; det var i synnerhet lille Esaias' fröjd att gå dit och leka med Maja eller höra på Gretas sånger. Hon sjöng gärna och hade bibehållit sin klara röst. Ibland lyssnade han äfven på, huru hon förtäljde den ena underbara synen efter den andra. Piltens klara, blå^{ögon} fästes helt undrande på henne, och när Greta berättade gamla sägner, lyste de af förnöjelse.

"Ja, se, en Guds utkorade är han, det är visst och sant," mumlade Greta då för sig själf och såg djupt in i barnets ögon.

Gossen växte upp till ett lefnadsfriskt barn, som för Greta med hvarje dag blef allt kärare och kärare. Hon drömde, under det spinnrocken surrade, om, huru stor och ståtlig Esaias skulle blifva, när han hunnit så långt, som hans äldre bröder, Lars Gustaf och Elof.

Hennes framtids hägring stördes likväl af en sorglig händelse. Det började nu se mörkt ut för Esaias, att få en lika uppfostran med bröderna.

Kyrkoherden Tegnér dog bort från hustru och barn, och detta förändrade helt och hållet familjens ekonomiska utsikter och försänkte alla dess medlemmar och hela församlingen i djup sorg. Änkans ställning blef ytterst bekymmersam.

Läsa, skrifva och räkna var hela det kunskapsför-råd, Esaias vid denna tid ägde. Greta fällde bittra tårar och menade, att det vore en synd mot Gud och männi-skor, om Esaias icke skulle få lära allt, hvad läras kunde.

Ett år förgick, och ofta talade nu fru Tegnér med Greta om den yngste sonens framtid. Den stackars mo-dern var mycket bekymrad, och det gick henne djupt till sinnes, att medellösheten skulle blifva ett hinder för Esaias att få studera.

Innan sorgåret ännu var slut, måste Esaias lämna hemmet. Han kom till kronofogden Branting, för att under dennes ledning inöfvas till biträde på kronofogde-kontoret. Greta var nu alldeles öfvergifven af sorg. "Gud skulle aldrig förlåta, att Esse kom på kronofogde-kontor", menade hon.

Esaias reste emellertid, och från den dagen blef Greta tyst och sluten.

Året efter det, Esaias lämnade hemmet, fyllde Gretas styfdotter, Maja, sexton år. På fru Tegnér's rekommenda-tion blef hon kort därpå antagen i tjänst hos Brantings.

Maja var fager och storväxt, med ögon, klara som himmelens fäste, och hår, liknande solens gyllene strålar. Hon hade af mor. Greta lärt sig att hålla lille Esaias mycket kär, och det visade hon äfven nu vid alla tillfällen.

For Esaias bort med Branting på någon tjänsteför-rättning, var det Maja, som vinkade ett sista farväl åt den på baksätet sittande gossen, och när han kom åter, var det hon, som med ett gladt anlete hälsade honom välkommen.

Det hände äfven, då Branting sommartiden begag-nade Esaias till åtskilliga landtmannasysslor, att Maja

därvid räckte honom en hjälpsam hand, och mer än en gång hade han henne att tacka för en och annan bok, som han önskat äga, men icke själf kunde förskaffa sig.

Huru Maja egentligen bar sig åt, för att gå hans önsknings till mötes, reflekterade gossen icke öfver; men han höll hjärtligt af henne till belöning därför, och det var alltid till den vackra flickan, han flydde, då han hade några bekymmer. Maja afhjälpte dem merendels och beredde honom mången glad öfverraskning.

När Esaias väl kommit i besittning af en efterlängtd bok, glömde han hela världen, för att fördjupa sig i läsningen af den, och då var det Maja, som vakade öfver, att han, så mycket möjligt var, fick vara i fred.

Hos fosterfadern steg han i gunst.

Hvart Branting kom, berömde han Esaias' snabbhet i räkna och ordning i expedition. Den hederlige kronofogden hade en leende framtidsdröm, som bestod i en förening mellan Esaias och hans dotter, hvilken skulle leda till, att den blifvande mågen skulle efterträda honom, då han blef gammal.

Medan Esaias lärde sig den praktiska sidan af lifvet på kronofogdekontoret, den poetiska under sina resor omkring i natursköna trakter, och på lediga stunder fördjupade sig i bokliga studier, hade Majas åtrå att söka uppfylla hans önsknings ådragit henne åtskilliga ledsamheter.

Det bodde nämligen i närheten af Högvalta en rik brukspatron med familj. Dennes son, Herman H—, som var student, kom ofta till kronofogdens hem.

Vid första besöket där efter Majas ankomst till Högvalta, fästes hans intresse vid den vackra flickan. Han hade tilltalat henne vänligt och kom allt oftare och oftare tillbaka.

Maja visste, att han var "en lärd karl", såsom hon uttryckte sig, och då han visade sig vänlig mot henne, blef det genom honom, hon förskaffade Esaias de nya böcker, han önskade sig. Emellan den rike brukspatronssonen och den fattiga tjänsteflickan uppstod härigenom ett förtroligare vänskapsförhållande, än som vanligtvis äger rum emellan personer af olika samhällsställning.

Herman var en bra gosse, som gärna glammade en stund med Maja och gjorde allt, hvad hon bad honom om;



Herman och Maja.

men han talade likväl icke om kärlek med henne, utan behöll, hvad han kände, för sig själf.

Vid 23 års ålder må man vara aldrig så klok och själfuppoftande, så händer det likväl, att man gärna träffar den, man har i tankar och hjärtat, och så hände att Herman alltid var i Majas väg. Det inträffade äfven, att andra, som sågo honom och henne tillsammans, funno detta mindre i sin ordning, och så föll det sig en dag, att Maja fick skarpa föreställningar för det hon sprang på möten med unge Herman. Hon blef strängeligen tillsagd, att, om hon fortfor därmed, skulle hon ej få stanna kvar på Högvalta.

Maja satt och grät bitterliga, under det hon slog det ena slaget efter det andra i väfstolen.

Ett ljuslockigt hufvud tittade in genom dörren, och ett par klarblå, spelande ögon fästes på flickan.

“Hvad nu, skön jungfru, jag tror hon gråter,” ropade en glad röst, och in i väfkkammaren steg en smärt gosse.

“Jag månde väl gråta efter all den vedermöda, jag stått ut denna morgon,” svarade Maja, och lät spole och väfsked stå stilla.

“Och hvarför månde du det göra?” frågade gossen, blickade helt skalkaktigt på den gråtande flickan och tog plats bredvid henne på väfstolsbänken.

“Kan han tänka sig, Esaias lille, att man har hotat köra mig ur tjänsten.” Nu stortjöt Maja.

“Hvad har du då gjort?”

“Jag har pratat med herr Herman. Fast jag nu är en fattig tjänsteflicka, måste jag väl hafva rätt att tala vid hvem jag vill, tyckes mig.”

“Det vet jag icke,” svarade Esaias och såg fundersam ut; “men,” tillade han därefter hjärtligt skrattande, “jag skall se efter i lagboken; står där, att det är förbjudet, då får du afstå ifrån att språka med Herman. Lagen måste vi alla lyda. — Nu skall du torka bort tårarna och sjunga en visa för mig, det är långt bättre än gråta.”

“Och det tror han,” utropade Maja. “Nej, se gråta, det skall jag då göra hela Guds dagen; för om jag icke får tala vid herr Herman, kan jag slätt icke skaffa Esaias några nya böcker, och kan jag icke det, då blir mor ond.”

“Är det Herman som . . . ?”

“Esaias!” ljöd det från gården. Med ett skutt var Esaias från väfstolen och ut ur kammaren. Det var hans fosterfader, som kallade på honom. Man hade fått mycket att göra på kronofogdekontoret, och ynglingens biträde behöfdes.

Esaias räknade och räknade, men räknade flera gånger fel. Oupphörligt kom det för honom, att Maja genom Herman förskaffat de böcker, han erhållit. Detta harmade gossen, på samma gång det gjorde honom ondt, att den snälla flickan haft ledsamheter för hans skull. Han längtade till aftonen, då han skulle få träffa Maja och säga henne, att han icke ville hafva några böcker vidare.

Då arbetet var slutadt, sökte Esaias Maja öfverallt; men hon fanns ingenstädes, och ingen visste, hvart hon tagit vägen.

“Hå kors,” sade en af pigorna med föraktlig ton; “hon har fälle gått på möte med herr Herman, kan jag tro.”

Hon hade icke väl sagt ut detta, förän en af gårdsdrängarna förklarade, att han sett Maja och herr studenten nere vid logen.

Esaias hade visserligen icke sett efter i lagboken, om det var tillåtet, att en tjänsteflicka talade med en

ung herreman; men han antog, att det var förbjudet, därför att det härmade honom, och han begaf sig skyndsammeligen till logen, för att uppsöka Maja och säga henne sin mening. Han fann henne icke, och då han återvände hem och begaf sig upp på sin kammare, glömde han Maja och allt annat för Björners kämpadater.

“Har man icke förehållit dig ditt oskickliga uppförande och sagt, att du förlorar den tjänst, du innehar, om du fortfar därmed?” utlät sig kronofogden den följande morgonen till Maja, som blifvit uppkallad på kontoret.

“Jo, det har man,” snyftade hon.

“Och du låter ändå icke varna dig?”

“Jag kunde icke; jag hade fått löfte om något, ifall jag kom till logen.”

“Och hvad var det för något?”

Maja ville icke säga det; men slutligen, då Branting talade stränga ord till henne, tog hon fram en gammal bok, som hon hade gömd under förklädet. Det var en ny latinsk ordbok.

Kronofogden stirrade på titelbladet och sedan på flickan.

“Drifver du gäck med mig,” utropade han, “eller hvad betyder detta?”

“Å, Herre Gud,” snyftade Maja, “det betyder bara att . . . att . . . Esaias skall hafva boken; att jag begärde den af herr Herman, och att . . .”

“Läser Esaias latin?” afbröt henne Branting.

“Å, han läser mångahanda böcker, han, och nu skall jag också tala om helaste sanningen,” sade Maja och snyftade, så att hon icke kunde få fram ett enda ord.

Kronofogden, otålig att erfara, huru det hängde tillsammans med allt detta, blef häftig, och då fann Maja rådligast att upphöra att gråta. Hon aftorkade tårarna och börjande följande redogörelse:

“Jo, det är så, att mor där hemma har fått sig uppenbaradt, att det af Esaias skall blifva en stor man, och hon kunde icke släppa den tanken, fast mor hans icke hade råd att gifva honom lärdom. Då jag skulle ut i världen, bad hon frun vår att skaffa mig hit, och så kom jag hit till Högvalta, medförande en liten sparpennning, den mor lagt samman. Den skulle jag icke få använda, utan jag skulle för den skaffa Esaias läseböcker, så anbefallte mor. När nu herr Herman blef så glad åt att tala vid mig, bad jag honom köpa Esaias böcker, och när penningarna mina voro slut, skaffade han sådana ändå. Nu är det för den saken, som jag gått till logen, och däruti är slätt icke något ondt. Mor har sagt, att Esaias är för god att vara här, där han icke får bokliga kunskaper, och mor hon har alltid rätt. Gud gaf honom sådana gåfvor, som vi andra icke fått, det har mor sagt. Bli jag nu körd ur tjänsten så är det illa gjordt, för jag har ändå icke förtjänt det.“

Maja torkade ögonen med förklädet och såg därefter helt lugnt på Branting.

Gubben satt och funderade. Han mumlade helt tyst.

“Hm hm, jag har själf tänkt något slikt om Esse. Gossen har fått något för mycket, som gör, att han icke passar till kronofogde.“

Efter några ögonblicks funderingar vände han sig till Maja och sade, att det varit ganska snällt af henne att skaffa Esaias böcker; men att hon icke fick göra det vidare, och förbjöd henne alla möten med Herman.

“Esse skall få böcker af mig,“ förklarade Branting, och därmed afskedades Maja.

Hon gick helt glad i hågen. Esse skulle få böcker, och därmed tyckte hon, att Esses lycka var gjord.

Då hon kom ut från kontoret, mötte hon Esaias.

“Hvad står nu på igen?” frågade han.

“Å, nu är det bra; men se, svårt har det varit, för det jag gått och mött herr Herman.”

“Och det kan du också låta bli,” inföll Esaias lifligt.

“Jag har i dag läst i lagen, att tjänaren skall lyda sin husbonde; säger nu husbonden, att du icke får tala vid Herman, så måste du lyda. Lyder du icke, bryter du emot lagen.”

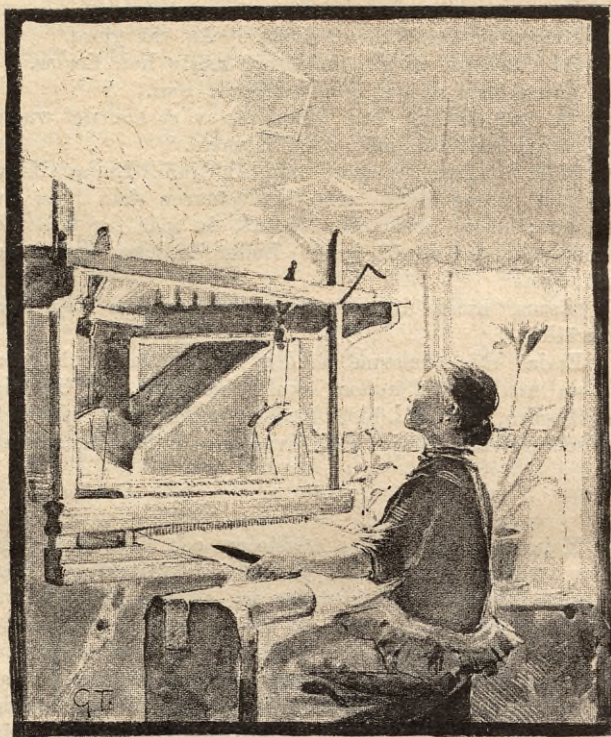
“Jesus, hvad det där låter svårt,” inföll Maja helt förskräckt.

Esaias slog armarna om den fagra tärnan och sade, att om hon höll af honom, skulle hon icke mer bry sig om Herman, för då blef Esaias ledsn; och vid den hotelsen lofvade Maja allt, hvad gossen bad henne om.

Maja slog sig ned i väfstolen och lät spolen ila genom trådarna, under det väfskeden slog takten. Hon var glad i sitt sinne och tänkte på, att mor skulle blifva så med, då hon finge veta, att Esse skulle få böcker.

Esaias begaf sig emellertid ned på kontoret; men som där icke var något att göra och han befann sig ensam, så tog han fram Björners kämpadater och studerade den med den vanliga ifvern. Siffror och bokföring, Maja och Herman glömdes åter af den ljuslockige gossen, som med hela sin själ lefde i den värld, dit han under läsningen förflyttades.

Medan Maja väfde och Esaias läste, vandrade gubben Branting upp och ned i sitt rum, kämpande en häftig strid med sig själf. Den gällde Esaias.



Maja i väfstolen.

Ofta under det flydda året hade han tänkt:

Gossen har fått större gåfvor, än en kronfogde behöfver; han borde få studera. Men det hade stannat vid tankar, därför att han haft svårt afstå planen att

göra Esaias till sin måg och efterträdare. Nu, efter samtalet med Maja, blef det helt oroligt inom den redbare mannen, ty han måste fatta ett beslut. Svårare än någonsin föreföll det honom att skiljas vid Esaias; men det var nu en samvets sak, att han gjorde det. För gossen borde beredas tillfälle att studera, det insåg han, äfvensom att alla enskilda intressen måste vika. När striden slutligen var utkämpad, sade gubben med fast röst: "Esse skall studera."

Branting begaf sig genast till kontoret. Här fann han Esaias sittande med händerna instuckna i det lurfviga håret och hufvudet hvilande i dem, fördjupad i kämpadaterna så att han hvarken hörde eller såg. Branting ropade honom vid namn. Esaias flög upp helt förskräckt.

"Lägg bort boken, jag har något att säga dig," utlät sig fosterfadern.

Esaias lydde, och Branting återtog:

"Du är född till något bättre, än att vara kronofogdeskrifvare; du måste studera."

"Därtill är jag för fattig," svarade Esaias frimodigt; men hans hjärta slog häftigt vid föreställningen, att han skulle få tillfredsställa den brinnande hågen att inhämta kunskaper.

"Vår Herre föder sparfvén, och han skall väl äfven se till dig," sade Branting. "Nu är min tanke, att du skall resa till din äldre bror; jag skrifver i dag till honom."

Branting höll ord. Han skref icke blott till Lars Gustaf, utan äfven till kaptén Löwenhjelm på Malma, där Lars Gustaf var informator. Resultatet af dessa bref blef, att Esaias fick komma till Malma för att tillika med Löwenhjelm's söner erhålla undervisning af sin äldre bror.

I mars månad 1796 lämnade han Högvälta för att begifva sig till Malma.

Maja grät floder af tårar. Hon var både glad och ledsen: glad öfver, att Esse skulle få bokliga kunskaper, men ledsen öfver att icke dagligen få se honom.

Borta var Esaias och borta var äfven Herman; Maja satt tyst i väfstolen och sjöng icke mera, då hon arbetade. Tomt och ödsligt var det för henne på Högvalta, då hon icke mera såg Esses klara ögon eller hörde hans muntra skratt. Icke heller hade hon någon, som väntade vid logen för att lämna böcker och prata bort en stund. Maja tyckte, att det var tungt att lefva.

Vintern flydde och våren kom. Terminen vid akademien blef slut, och studenterna vände, hvar och en, till sitt hem. Herman kom åter till sina föräldrar och äfven till Högvalta. Maja var fagrare än någonsin, men mycket förändrad; hon stannade icke för att glamma med herr studenten, då de möttes, och hon gick icke mera till logen, där de förr så ofta träffats. Herman blef först missnöjd öfver, att Maja undvek honom; men då detta icke hjälpte, blef han dyster till sinnes. Häftig åtrå att få tala vid henne uppstod inom honom; men då hon fick se honom, skyndade hon undan.

En afton föll det sig likväl så, att de möttes på vägen. Herman frågade, hvarför hon icke mera ville språka med honom, som förr. Maja tummade på förkläds-snippen, såg förlägen ut och svarade slutligen, att hon gifvit Esse det löftet, att icke mera språka med Herman, och det löftet tänkte hon hålla. Med den förklaringen gick hon ifrån honom, utan att stanna och lyssna till de vackra ord, han sade.

Herman kom ännu ett par gånger till Högvalta, men Maja fick han icke se; hon höll sig undan.

Hösten infann sig och Herman måste bort från orten. Majas bild följde honom till akademien, och han kunde icke skilja tankarna ifrån henne.

När han på vintern vände hem igen, hoppades han, att hon skulle lyssna till hans ord; men Maja undvek honom ännu sorgfälligare. Händet det, att de sammanträffade och han ville hålla henne fast, sade hon honom, att sedan Esse icke behöfde några böcker, ville hon honom ingenting.

Herman önskade Esse dit, där pepparn växer. Motståndet hade den vanliga verkan, att öka hans böjelse, och Maja blef nu det föremål, som uteslutande upptog hans tankar.

En dag — det var i januari — förde händelserna Herman till Malma. Han uppsökte Esaias.

“Hvarför har du förbjudit Maja att tala vid mig?” frågade Herman.

“Därför, att man på Högvalta tog det illa. Folket talade illa om Maja därför, och då tyckte jag, att det var synd om henne, eftersom hon ådragit sig alla dessa ledsamheter för min skull. Jag bad henne lofva, att icke mera gå och möta dig, utan förblifva sin husbonde hör-sam, då han förbjöd henne det.”

“Jag tycker om Maja,” inföll Herman.

“Gör du det, så gift dig med henne,” genmälde ynglingen.

Herman studsade, då Esaias sade detta. Gifta sig med Maja! Därpå hade han aldrig tänkt. Han tyckte om henne, och det ganska mycket, men att göra den fattiga tjänsteflickan till sin hustru, syntes honom orimligt.

På sommaren blefvo Esaias' lefnadsförhållanden åter förändrade, och han fick åter ett nytt hem.

Hans broder, Lars Gustaf, hade erhållit en akademisk kondition hos brukspatron Myhrmans på Råmen, men antagit den endast på det villkor, att han fick taga den yngre brodern med.

Kort innan bröderna lämnade Malma, kom en äldre kvinna dit en vacker sommarafton.

Det var Greta, som vandrat från hemmet för att få träffa Esaias och, som hon uttryckte sig: "läsa i hans ansikte".

Greta var kry och rask och hade, oakadt hon var nära femtio år, sina lifliga bruna ögon och sitt glänsande svarta hår oförändradt. Hon grät i glädjen vid åsynen af den "välsignade gossen", som blifvit så stor och så vacker. Hon betraktade honom länge och såg djupt i de klarblå ögonen och förklarade, att hon där läste, att han skulle komma till ett godt hem, där mycket arbete och mycken kärlek väntade honom.

När Greta efter en natts hvila åter lämnade Malma, sade hon Esaias, att hon gick nöjd och belåten därifrån, emedan hon nu visste, att han var på den väg, som skulle föra honom till all den storhet, hon förutspått.

"Nu går jag till Högvalta för att taga Maja med mig," sade hon; "Esse behöfver henne icke, och därför är det bäst, hon kommer hem igen."

"Hälsa Maja," sade Esaias skämtande, "och säg henne, att till belöning för allt, hvad hon gjort för mig, skall jag snart gifva henne en bra man."

"Det tror jag Esse om," svarade Greta; "Maja, fattig flicka, får nog icke någon annan man, än den, han ger henne. Gud vare med honom nu och alltid!" tillade Greta.

Det var en solig juliafton 1797; bröderna Tegnér närmade sig det hem, som för någon tid skulle blifva deras.

“På ett näs, omkransadt af fur och björk“, låg på en terrasslik slutning den vänligt vinkande gården.

Under några ögonblick stod Esaias och hans broder stilla och betraktade den natursköna tafra, som låg utbredd framför dem. Det föreföll Esaias, som om Gretas ord, att han skulle få “ett godt hem, uppfyllt af mycken kärlek“, upprepats af de susande löfven. Det flög genom ynglingens själ en aning om, att här, under detta tak, bodde hans framtida sällhet, och hans aning bedrog honom icke. Här fann han alla de skatter, han trängtade efter, och vi lämna honom där, att ur de digra bokskåpen hämta näring för sin vettgirighet och af den sköna naturen stoff till sina poetiska drömmar.

På slutet af sommaren gjorde Esaias ett kort besök i sin födelsebygd och hälsade då äfven på Greta.

Maja var hemma hos modern, men hon liknade icke de andra flickorna i bygden. Hon var “lärdare“ än de, och därför sömmade hon nu fina och vackra dukar åt bondhustrurna och sydde ut deras mössor med guld och silke, och så läste hon i bok lika snällt som en präst och kunde skrifva riktigt grant.

Esaias var helt belåten med sin första elev, som så snällt underhållit de kunskaper, han bibragt henne. Maja var därjämte from till sinnes och sedesam, så att hon allmänt berömdes för sin vandel och sitt förstånd. Greta var stolt öfver henne och menade, att Maja blifvit bättre än de andra, därför att hon fått vara med den “välsignade Esaias“, som varit ett underbarn alltifrån begynnelsen.

Om Herman talade hvarken Esaias eller Maja.

Då Esaias reste från hemmet, sade han i afskedsstunden till Maja:

“Kom ihåg, Maja, att jag lofvat dig en man och att du icke får gifta dig, utan att först erhålla mitt samtycke.”

Maja smålog helt sorgset och lofvade, hvad han begärde.

På Gösta krog, där Esaias skulle möta Myhrmans söner, för att med dem resa till akademien, voro flera resande, hvaribland Herman. Esaias och han hade icke träffats på länge.

“Du kommer från hemmet?” frågade Herman. “Hur mår Maja?”

“Bra; hon är hos sin mor.”

“Jag vet det,” svarade Herman.

Året därpå hade Herman slutat sina studier och lämnade Lund för att inträda på tjänstemannabanan.

Då han reste därifrån, sade han till Esaias:

“Jag vill nu arbeta, så att jag blir oberoende af mina föräldrar, ty deras och mina önskningar gå icke hand i hand. När du skrifver hem, så hälsa Maja.”

Det lofvade Esaias, och så skildes de.

Esaias fortfor att studera utan rast och utan hvila. Han lefde endast för att kämpa sig fram på kunskapens väg. Mörkt såg det ibland ut för honom att kunna uppehålla sig en längre tid vid akademien, och han fruktade själf att nödgas inskränka sitt sträfvande till kansliexamen. Hans håg manade honom visserligen att taga graden; men hvar finna medel därtill? Han utmärkte sig likväl så genom sin öfverlägsenhet i de gamla språken, att lärarna vid akademien afrådade honom från kansliexamen, och Esaias beslöt då att modigt strida med behofven och, dem till trots, eröfra lagerkransen. Han läste natt och dag, vanligtvis 16 å 18 timmar om dygnet.

Vid magisterpromotionen i Lund 1802 innehade den nittonårige Esaias Tegnér hedersrummet bland de trettiofyra unga män, som då promoverades.

Han hade endast behöft den korta tidrymden från fjorton till nitton års ålder för att från biträde på ett kronofogdekontor blifva en prydnad för den akademi, vid hvilken han studerat. Det skall i alla tider blifva denna akademis stolthet, att räkna honom ibland dem, som utgått från henne.

Lycklig och glad öfver de vunna segrarna skyndade Esaias till sin moders hem för att omfamna henne. Han fann henne sörjande vid sin äldste sons och en dotters graf. Greta delade hennes sorg och var nu, som alltid, vid hennes sida.

När Greta fick se sin älskling, utropade hon till den sörjande modern:

“Om Herren tagit från er tvenne barn, har han låtit er behålla ett, som bör vara er en ersättning för dem alla. Huru mycken glädje har han icke gjort er, och ändå, ändå skall han komma att bereda er ännu större i framtiden. Stora ting skall han uträtta!”

Kanske kände den öfver de gjorda förlusterna be-
dröfvade modern sanningen af Gretas ord, då hon slöt till sitt hjärta denne son, som på ett så utmärkt sätt kämpat sig fram och med så lysande seger gått ur striden med svårigheterna. Hon var lycklig och tacksam, då hon lutade sig till hans bröst, och hon kände då, att han var hennes rikast begåfvade barn.

Majas glädje, att återse Esaias så där lärd, var stor. Hon log så vänligt emot honom, då han skakade hennes hand.

Andra dagen, Esaias var i hemmet, kom en ung man och sökte upp honom.

“Herman!” utropade Esaias och räckte den främmande handen.

“Jag är nu här för att af dig begära Majas hand,” sade Herman leende. “Hon medgifver icke, att jag talar därom, förr än du gifvit henne tillåtelse att höra mig.”

Esaias log och förklarade, att han “tillät det”, och så följdes han och Herman åt till Majas hem.

Esaias trädde, helt allena, in till den unga flickan.

“Minns du, Maja, att jag lofvade gifva dig en man, till belöning för alla de böcker, du förskaffat mig?” sade Esaias.

“Nog minns jag det,” svarade Maja och log.

“Jag är nu här för att hålla mitt ord.”

“Men jag vill ingen man hafva,” svarade Maja.

“Jag har mitt hjärta fäst, och den, jag håller kär, han är för förnäm för mig.”

“Hvem håller du då kär?” sporde Esaias.

“Jag höll först er kär, Esaias, och brydde mig ej om någon annan; men så kom det någon, som hjälpte mig tjäna er, och så blef han mig ändå kärare. När ni icke mera behöfde min hjälp, måste jag afstå från honom. Ni räddade mig då från mycket ondt, det inser jag nu, och därför vill jag icke hafva någon man.”

“Men den, jag gifver dig, skall du taga,” försäkrade Esaias.

Maja skakade på hufvudet. Esaias gick till dörren, öppnade den och Herman steg in.

Maja blef röd som en ros, och hon sade icke *nej*, då Herman frågade: “Vill du blifva min?”

Till Esaias yttrade Herman, den dag, då Maja och han växlat ringar:

“Af min barnsliga böjelse till Maja hade aldrig blifvit allvar, om ej du tagit löftet af henne, att icke gifva mig några möten. Vi hafva således dig att tacka för vår lycka.”

I maj 1826 flyttade den nye biskopen i Vexiö in i ett täckt landställe i stadens närhet kalladt Tufvan.

Då han anlände dit med sin hustru, satt på trappan till huset en gammal kvinna, klädd som en välmående bondhustru. Hon var mycket till ären kommen, men



Esaias Tegnér.

rörde sig lifligt och raskt, då hon reste sig upp från sin sittande ställning och gick den nye biskopen till mötes. Hon betraktade den af hela Sveriges befolkning älskade och beundrade skalden med ett par mörka, af glädje tårfyllda ögon, under det hon blef stående stödd på sin käpp:

“Jag är kommen, Esaias Tegnér, för att än en gång se er, sedan min spådom gått i fullbordan,” sade hon. “Gamla Greta ville trycka er hand till sina läppar, innan hon steg ned i sin graf, och öfver er nedkalla himlens välsignelse. Gud har ledt er med sin skyddande hand och ställt er så högt, att ni kommit honom helt nära, och därför lofsjunger jag Hans namn och dör nöjd, när Han kallar mig till sig. Ni har blifvit stor därför, att ni alltid varit god.”

Den gamla kvinnan stannade några dagar i biskopsgården för att fröjda sig åt Esaias' husliga lycka, och då hon återvände till sin styfdotter, Hermans hustru, sade hon sig icke mera äga något att önska här i lifvet.

Greta dog året därpå. Hon gick således bort, innan sjukdomen kom för att hemsöka den, hon med sierskeblick så troget följt.

Hennes förutsägelse om Sveriges störste och mest älskade skald hade endast innefattat solsidan af hans lif, men icke skuggorna; och väl för den gamla sibyllan, att hon icke erfor, att äfven för de största snillen kan lifvets himmel hafva moln.

Esaias Tegnér's lefnad var emellertid så rik på kärlek, lycka och ära, att hans sjuklighet icke förmådde däröfver kasta någon egentlig skugga.



Tegnér's staty i Lund.

